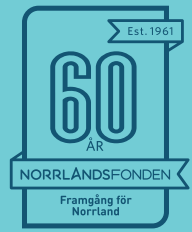

21 | VÄRLDEN HAR ÖGONEN PÅ SVERIGE

Det händer väldigt mycket i region norr just nu och man märker att världen har ögonen på Sverige

VÄGEN TILLBAKA EFTER BRANDEN
- Polarbröd investerar för framtiden
WOOLPOWER INVESTERAR I ÖSTERSUND
- en unik satsning för svensk textilindustri
KONJUNKTURLÄGET I NORRLAND SLÅR REKORD
- klart starkare än riket

11
16
26

FRAMGÅNG FÖR NORRLAND

1961 2021

FRÅN JÄRNMALM TILL TILLVÄXTGENERATOR
- 60 år i norrländsk tjänst

6

STOR BEFOLKNINGSÖKNING VÄNTAR EFTER HISTORISKA INVESTERINGAR

18

Innehåll

Vd-ord **4**

Från järnmalm till tillväxtgenerator
- 60 år i norrländsk tjänst **6**

Vägen tillbaka efter branden **11**

Historia och framtid
ur ett annat perspektiv **14**

Woolpower investerar på hemmaplan **16**

Stor befolkningsökning väntar
efter historiska investeringar **18**

Världen har ögonen på Sverige **21**

Fler samarbeten för bättre
företags- och innovationsklimat **24**

Konjunkturläget i
Norrländ slår rekord
- klart starkare än riket **26**

Från Gagarin till grön omställning - ett unikt uppdrag firar 60 år

1961 var året då John F Kennedy blev USA:s 35:e president och Jurij Gagarin den första människan i rymden. Händelser som för alltid etsat sig fast i vår historia. Det var även året där Kunglig Majestäts proposition nr 77 innehöll följande:

”I propositionen föreslås att viss del av statens vinst å malmbrytningen vid Luossavaara -Kiirunavaara aktiebolags gruvor avsättes till två särskilda fonder, den ena benämnd Norrlandsfonden och den andra Malmfonden för forsknings- och utvecklingsarbete. Norrlandsfondens uppgift skall vara att främja näringslivets framtida utveckling i Norrland, varvid tonvikten bör läggas på Norrbotten. Stöd skall kunna utgå till forsknings- och utvecklingsarbete, som dels syftar till en vidareförädling av norrländska råvaror, och dels till en industriell utbyggnad”.

Det var en satsning i början av 60-talet som på många sätt var unik och som har bidragit till tillväxt och utveckling i den norra delen av landet och som sedan 90-talet omfattar de fem nordligaste länen.

Nu är vi i en situation där ett virus under ett års tid påverkat våra liv genom begränsningar av det vi tidigare tagit för givet. Vi börjar under våren 2021 skönja ljuset i tunneln drivet av vaccinering. Lärdomen under denna period är att det som vi tidigare inte trodde var möjligt visar sig vara genomförbart. Branscher som är digitaliserade har utvecklats betydligt fortare än förväntat. Jag tänker till exempel på alla digitala möten som sparat tid och minskat vårt resande. Detta är positivt för miljön och innebär kostnadsbesparingar i företagen.

Det har blivit tydligt att vi har ett behov av att mötas, dela kunskap och erfarenhet som leder till utveckling. Det har även varit tydligt att en stor del av vårt arbete kan ske på distans. Det är bra för företagen, miljön och kommer att förenkla livspusslet för många. Det fysiska mötet är precis som tidigare väldigt viktigt. Det är svårt att digitalt sluta ett avtal, att förhandla fram detaljer i ett samarbete, överföra kunskap och erfarenheter mellan kollegor. Vi behöver fortfarande fysiska möten och därför är det viktigt att hållbara kommunikationer fungerar i hela vårt avlånga land. Jag hoppas däremot att tiden när man tog morgonflyget till Stockholm för att erhålla envägskommunikation under ett par timmar för att senare på kvällen flyga tillbaka tillhör det förlutna.

Under sextio års tid har vi på Norrlandsfonden jobbat för att genom krediter stimulera företag och näringslivsutveckling. Stiftelsen har till ändamål att genom finansiering främja främst små och medelstora bolag i de fem nordligaste länen. I den här utgåvan av vårt magasin ”Framgång för Norrland” tar vi del av historien om

uppkomsten av Norrlandsfonden och försöker spana in i framtiden. Vi möter två intressanta företag som berättar om sin historia. Framgångsrika företag som växt fram ur entreprenörskap, vilja och intresse för sina produkter och affärsmodeller. Det är företag som växt fram, inte direkt beroende av våra naturtillgångar, utan för att man har drivit företagen med en vilja att växa och utveckla högklassiga konsumentprodukter. Vi möter även personer som på olika sätt jobbar med utveckling, innovationer och entreprenörskap.

Vår landsända domineras av en bred och stabil basindustri samt spännande naturtillgångar som är viktiga för omställningen till ett hållbart samhälle. Med vår tillgång till råvaror och förnybar energi har norra Sverige lyckats attrahera flera uppmärksammade investeringar. Runt dessa satsningar kommer nya innovativa företag att växa fram och skapa tillväxt i hela landet. Hur de satsningar som nu görs kommer att forma vårt framtida Norrland och hur det påverkar synen på vår landsända är spännande frågor där svaren ligger i framtiden.

Norrlandsfonden har en stor tillgång i personalen som brinner för utveckling och att möjliggöra investeringar bland de norrländska företagen. Som vd på Norrlandsfonden är jag stolt över vårt ursprung som gett oss förutsättningar att bidra till utvecklingen, men också för det arbete vi gör idag. Jag är fascinerad över de möjligheter som nu uppstår och de förhoppningar som de ger till en grön nyindustrialisering. Varje dag ger oss en unik möjlighet att hjälpa ytterligare ett nytt företag. Precis som våra föregångare gjort under de senaste sextio åren!

Niklas Jonsson
Vd Norrlandsfonden

Från järnmalm till tillväxtgenerator

- 60 år i norrländsk tjänst

- Norrlandsfondens styrka genom åren har varit förmågan att kunna anpassa sig till förändringar på kapitalmarknaden, i näringslivet och i politiken. Det som särskilt tilltalat mig är själva uppdraget - att stärka norrländskt näringsliv. Det säger Norrlandsfondens tidigare vd Lars-Olov Söderström.

Norrlandsfonden och den samtida Malmfonden var unika statliga satsningar när de togs fram i slutet på 1950-talet. Tillkomsten kan helt tillskrivas den dåvarande riksdagsmannen Ragnar Lassinantti från Norrbotten som efter långt och entusiastiskt lobbyarbete övertygade Finansminister Gunnar Sträng det rimliga i att en del av vinsterna från järnmalmen fonderades för att utveckla regionen. Ja det var visionärt och nydanande och flera år innan Sverige etablerade en statlig närings- och regionalpolitik. Genom avsättning av vinstmedel från LKAB skapades resurser för utveckling och förnyelse av det norrländska näringslivet. Syftet var att öka förädlingsgraden av de norrländska råvarorna och stimulera uppbyggnaden av tillverkningsindustrier. Värt att notera är att Malmfonden blev grundplåten till det som idag är Vinnova.

De första åren

Norrlandsfonden, som etablerades 1961, skulle ge lån till investeringar och stöd till utredningar och initiativ för utveckling av näringslivet i de fyra nordligaste länen med särskild uppmärksamhet på Norrbotten och Norrlands inland. Ett uppdrag som genom åren inspirerat dem som engagerat sig i verksamheten.

- Det som en gång lockade mig till Norrlandsfonden, och som fick mig att stanna kvar, är själva uppdraget. Att långsiktigt arbeta för utvecklingen i norra Sverige och att kunna vara ett stöd för de företagare som vill satsa i regionen, säger Lars-Olov Söderström.

I startskedet var låneverksamheten ganska blygsam. Däremot drogs det igång olika projekt, bland annat en utredning om en metallurgisk forskningsstation i Luleå, det som blev Mefos och som

Lars-Olov Söderström

Styrelseordförande Arctic Business och Stiftelsen Företagande i Luleå, styrelseledamot Partnerinvest Norr och Styrelseakademien Norr samt ordförande i Luleå Basket och Luleå Orkesterförening.

Bakgrund: Född och uppväxt i Härnösand, civilekonom Umeå universitet. Anställningar i PwC, Industridepartementet, AC Invest och Nutek. Verkställande direktör i Norrlandsfonden 1993-2018 samt tillförordnad vd 2019-2020.

idag ingår i Swerim. Mefos är Norrlandsfondens enskilt största projekt. En insats som har haft stor betydelse för järn- och stålindustrins utveckling. De pengar som Norrlandsfonden bidrog med till uppbyggnaden av Mefos motsvarar i dagens penningvärde upp emot 200 miljoner kronor.

– På 1960-talet var de regionala utvecklingsresurserna begränsade. Länsstyrelserna hade inga pengar till näringslivet, Hushållningssällskapen gjorde en del satsningar och Företagarföreningen kunde erbjuda mindre lån. Därför blev Norrlandsfonden en viktig aktör för utveckling av näringslivet, säger Lars-Olov Söderström.

Norrlandsfondens kapital byggdes från början upp genom årliga tillskott av vinstmedel från LKAB och utökades efter några år med pengar från statsbudgeten. Från 1974 var det enbart staten som bidrog med kapitaltillskott eftersom gruvbolagets ekonomi försämrats.

Turbulenta år - som stärkte Norrlandsfondens position

Avregleringen av kreditmarknaden som genomfördes 1985 ledde till att bankerna började låna ut pengar till företag i mycket större utsträckning och staten gjorde bedömningen att Norrlandsfonden inte behövdes längre. Regering och riksdag kom fram till att bankerna nu klarade av försörjningen av företagskrediter så pass bra att de statliga aktörerna Industrifonden, Utvecklingsfonderna och Norrlandsfonden kunde begränsa sin utlåningsverksamhet och att delar av kapitalet skulle återföras till staten. För Norrlandsfondens del skulle 200 mkr av kapitalbasen åter in i statskassan. Riksdagsbeslutet 1989 var början på en dramatisk period i fondens historia.

Ragnar Lassinantti

Lars-Olov Söderström blev verkställande direktör 1993 efter anställningar på Industridepartementet och Nutek. Men innan han blev vd hade han dessutom suttit i Norrlandsfondens styrelse och hade en god inblick i verksamheten. Han var medveten om att han började sitt uppdrag i ett turbulent skede när fonden var nedläggningshotad.

– Det fanns riksdagsbeslut på att fonden skulle lämna tillbaka en stor del av sitt kapital. Norrlandsfonden hade vid den tiden ett kapital på 300 mkr och 200 av dessa skulle tillbaka till staten. Ett dråpslag för verksamheten, säger Lars-Olov Söderström. Nedläggningen kunde förhindras tack vare att

fonden är en stiftelse. Styrelsen kunde visa att det stred mot stiftelsens stadgar att skicka tillbaka pengarna till staten. Vidare var det uppenbart efter finanskrisen i början av 1990-talet att det var svårare för företag att få finansiering av bankerna. Det blev en vändpunkt i fondens historia som innebar en omstart och modernisering på många plan.

– Istället för nedläggning ansökte vi om 500 nya miljoner i samband med att regionminister Börje Hörnlund skulle skriva en regionalpolitisk proposition. Riksdagens beslut blev att Norrlandsfonden fick ett tillskott på 300 miljoner. Kapitalet dubblerades därmed till 600 miljoner kronor och vidare utvidgades verksamhetsområdet med Gävleborgs län.

Samtidigt förtydligades uppdraget och avkastningskravet. Fram till dess hade fondens låneverksamhet gått jämnt upp. Pengar hade därutöver satsats på utredningar och insatser till olika organisationer. Nu gjordes en omstöpning. Norrlandsfondens insatser inom forskning och utveckling tonades ner. Fokus skulle ligga på låneverksamheten och att kapitalet skulle behållas nominellt intakt. Det innebar ett till det nya uppdraget anpassat avkastningskrav.

Historik

Med riktiga bergsprängarrötter

1961

Norrlandsfonden inrättades med uppgift att främja utvecklingen i norrländska företag, genom finansiering av främst små och medelstora företag.

1961-1985

Fondens stiftelsekapital byggdes upp under drygt två decennier genom årliga tillskott av LKAB åren 1961-1973, och senare av staten (1974-1985). Det har sedan dess förstärkts i två omgångar under 90-talet. Idag har vi ett eget kapital om drygt 1,3 miljarder kronor som förvaltas självständigt.

1996

Fondens geografiska verksamhetsområde var ursprungligen de fyra nordligaste Norrlandslänen, men utvidgades 1996 till att även omfatta Gävleborgs län.

8 mdr

Sedan Norrlandsfonden grundades 1961 har vi lånat ut cirka åtta miljarder kronor.

25 mdr

De har i sin tur genererat investeringar för över 25 miljarder kronor i kundföretagen.

- Det var en viktig milstolpe, ett tydliggörande att nu är det finansiering av företag som gäller och under ansvarsfulla former, men att det ska finnas utrymme för ett risktagande från Norrlandsfondens sida, säger Lars-Olov Söderström. Kapitalförstärkningen och det geografiskt utvidgade uppdraget resulterade i etableringen av kontoret i Sundsvall. Ett strategiskt beslut som lade grunden till en rejäl expansion av verksamheten i södra Norrland.

Nästa milstolpe kom 1998. Då hette den ansvarige ministern Anders Sundström. På den tiden fanns det statliga lokaliseringslån, ett av statens regionalpolitiska verktyg, som skulle avvecklas i samband med att regionalstöden omstöptes som en konsekvens av Sveriges EU-medlemskap.

- Han bad mig skissa på ett upplägg där Norrlandsfonden skulle överta de statliga lokaliseringslånen. Lösningen blev att fonden fick ett tillskott av staten på 200 miljoner och möjlighet att förvärva utstående lån på cirka 300 miljoner. Det innebar en risk, men i efterhand visade det sig vara en bra affär där fonden också fick en större balansomslutning och en dubbling av antalet låntagare, säger Lars-Olov Söderström.

Norrlandsfonden efter millennieskiftet och framåt

Åren efter millennieskiftet var dramatiska för världsekonomin. Först sprack IT-bubblan. Året därpå skakades världen av terrorattacken mot World Trade Center, som fick stora ekonomiska och politiska effekter i USA och andra delar av världen. Under 2007 bröt den globala finanskrisen ut, initierad av en finansbubbla i USA på marknaden för bostadslån. Sverige påverkades inte i samma utsträckning då svenska banker hade varit mera restriktiva med lån av lärdomar från den svenska finanskrisen på 90-talet.

- Norrlandsfonden satsade nu på ett nytt ben - att bygga upp riskkapitalbolag kopplade till universiteten i Luleå och Umeå samt ambitionen att göra motsvarande i södra Norrland. Det resulterade i Lunova och Uminova, säger Lars-Olov Söderström. Samtidigt arbetade Norrlandsfonden för bildande av universitetsnära inkubatorer vilket resulterade i Arctic Business, BizMaker och Movexum.

En lyckad satsning är bildandet av Partnerinvest Norr under 2011, då Norrlandsfonden tillsammans med Almi Invest och EU:s strukturfonder skapade detta riskkapitalbolag som är aktivt i Norrbotten och Västerbotten.

- Partnerinvest Norr kom rätt i tiden, och har framgångsrikt byggt upp ett nätverk av privata investerare som de kan samverka med. Dessutom har det till följd av bland annat välskötta inkubatorer i regionen växt fram fler bolag inom spetsteknologi, säger Lars-Olov Söderström.

Men ägarkapitalet är oftast inriktat på en ganska exklusiv grupp av företag med hög tillväxtpotential. Den stora bredden av små och medelstora företag har inte möjlighet att få tillgång till dessa pengar.

- Det finns fortfarande behov av kompletterande lånekapital, där Norrlandsfonden säkerställer att företag får möjlighet att genomföra sina satsningar. Norrlandsfonden har ett väl fungerande samarbete med bankerna och tränger inte undan annat kapital, säger Lars-Olov Söderström.

Det som också är värt att nämna är samarbetet med Europeiska investeringsfonden (EIF) som sedan 2016 stöttar Norrlandsfonden och dess kunder genom att fonden har ett avtal med EIF om förlusttäckning. Därmed kan Norrlandsfonden ta en förhöjd risk gentemot vissa kunder utan att de behöver betala en högre ränta. Det är ett sätt att få hävstång på de medel som fonden har och samtidigt valuta för de pengar som Sverige betalar till EU.

- Under 2018 erhöll Norrlandsfonden ytterligare ett kapitaltillskott i samband med avvecklingen av Inlandsinnovation AB. Norrlandsfonden hade lånat 200 miljoner av Inlandsinnovation för att hjälpa dem att nå vissa kundgrupper och när bolaget avvecklades lyckades vi omvandla lånet till stiftelsekapital, som nu totalt uppgick till 1.3 miljarder kronor.

Under de sextio åren har Norrlandsfonden lånat ut cirka åtta miljarder kronor, som i sin tur genererat investeringar för över 25 miljarder i kundföretagen.

- Det har varit en spännande och stimulerande resa med Norrlandsfonden. Med allt positivt som händer nu i norra Sverige är jag övertygad om att Norrlandsfonden fortsätter att vara en offensiv topplånefinansierare för de norrländska företagen, avslutar Lars-Olov Söderström.

Vägen tillbaka efter branden

Natten till måndag den 24 augusti 2020 väcktes Karin Bodin av ett samtal som ingen företagsledare kan vara beredd på - den familjeägda fabriken i Älvsbyn stod i lågor. - Först kändes allt bara överkligt. Det är ingenting man vill tro, att det ens kan hända, säger Karin Bodin, koncern vd Polarbröd.

Tillsammans med Polarbröds vd Anders Johansson satte hon sig i bilen för att köra från Umeå till Älvsbyn och redan i bilen samman kallade hon företagets krisgrupp för att försöka få kontroll på situationen.

- Krisgruppen var redan ganska upptrimmad på grund av pandemin. Vi hade återkommande möten kring läget och leveranser under våren 2020 så vi var välldrillade.

När de kom fram till Älvsbyn hade solen gått upp över samhället. Under bilfärden hade Karin Bodin nåtts av beskedet om att bageriet inte skulle gå att rädda och att räddningstjänsten i stället skulle fokusera på att skydda intilliggande byggnader. Den fabrik som hennes morfar byggde upp och som varit familjeföretagets huvudpunkt sedan 70-talet skulle brinna ner till grunden.

- Det kändes jättehemsamt. Jag hade tänkt att det skulle gå att rädda delar av byggnaden men när vi fick veta att den skulle brinna ner till grunden så blev det väldigt traumatiskt. Sedan ska man ändå säga att det var tur att ingen kom till skada. Man ska alltid komma ihåg att människor är viktigare än saker, säger Karin Bodin.

Historien om Polarbröd går ända tillbaka till 1870-talet. Karin Bodins morfars farfar, som var bagargesäll, startade verksamheten efter att han tagit sig till fots upp genom Sverige från Göteborg. Han träffade sin blivande fru i Piteå och slog sig ner i Älvsbyn och lade grunden till en tradition som hans barn och barnbarn tog över och förde vidare. På 1970-talet grundades sedan Polarbröd AB och en fabrik för brödtillverkning byggdes upp, med stöd från bland andra Norrlandsfonden.

- Norrlandsfonden har en mycket viktig roll i vår tidiga historia,

Göstas fru Greta Nilsson (och deras dotter Elisabeth). Greta var skaparen av Renklämman och Karins mormor.

för det var inget självklart projekt överhuvudtaget - ett industri-bageri i Älvsbyn? Från början skulle vi producera renklämmor och exportera till hela världen. Det är också därför vi har en ren i vår

1879 kommer bagarmästaren Johan Nilsson till lilla Älvsbyn i Norrbotten. Där startar han en bageritradition som fem generationer senare har utvecklats till ett av Sveriges största bageriföretag, Polarbröd.

logotyp. Sedan har företaget utvecklats till det vi hade innan branden och idag är vi på väg in i fjärde generationen som aktiebolag när min dotter och systerdotter kommer in som delägare.

Samma morgon som Polarbröds lokaler brann ner skulle en helt ny produktionslinje invigas i fabriken. Men smörgåstårterna som var beställda för att fira invigningen fick i stället bli nödproviant åt de anställda som samlats nedanför skidbacken i Älvsbyn. För all personal och även det medieuppbåd som samlats på platsen förklarade Karin Bodin redan samma morgon att företaget skulle byggas upp på nytt "vi ska göra allt för att komma tillbaka!"

- Jag har fått höra i efterhand att det kändes väldigt bra att få det beskedet men egentligen så visste vi ingenting vid den tidpunkten. Vi sköt från höften och bestämde oss för att göra allt vi kunde. Ibland får man bara chansen och säga "hit ska vi".

Samtidigt som räddningstjänsten fortfarande kämpade med att hålla branden under kontroll så började företagsledningen arbeta med hur de skulle kunna få ut produkter. I och med branden så tappade företaget 70 procent av sin kapacitet. Men tack vare att Polarbröds andra bageri i Bredbyn snabbt kunde gå upp i kapacitet redan under de veckor som följde och tack vare samarbeten med andra bagerier så har de lyckats komma tillbaka till omkring 70 procent av den tidigare försäljningen i Sverige.

- Det var vår räddning. Vi är ju ett kommersiellt bolag så att få ut produkter var superviktigt. Vi har fått prioritera stenhårt med vilka produkter och vilka kunder som vi ska fokusera på för det räcker inte till alla och det finns flera marknader som vi helt har fått släppa.

Beslutet att bygga en ny fabrik i Älvsbyn togs formellt av bolagets styrelse några veckor senare efter att försäkringsbolaget meddelat att de skulle få ut försäkringspengarna.

- Det är ett enormt projekt att driva runt verksamheten och komma tillbaka. Genom kreativt tänkande har vi kunnat investera 70 miljoner i Bredbyn och också 400 miljoner i etappen av återkomsten i Älvsbyn.

För sitt arbete med att återskapa Polarbröds verksamhet uppmärksammades Karin Bodin i december 2020 med utmärkelsen

Karin Bodin, koncern vd Polarbröd.

Årets ledare i Norrbotten.

- Det var otroligt hedrande, det måste jag faktiskt säga! Vi har fått ganska många priser av olika slag, men just det här som handlar om ledarskap var så hedrande eftersom det var ett påtagligt kvitto för allt vi gjort sedan branden. Det har varit otroligt svårt att leda när det blir sådana osäkerheter. Vi hade en verksamhet som fungerade och vi hade just gjort en jätteinvestering i den nya bagerilinjens som skulle invigas och så plötsligt förändrades allt.

På många sätt tror hon också att katastrofen och det efterföljande arbetet gjort henne till en bättre chef och ledare.

- Jag är definitivt mer erfaren. Det är ju i svåra situationer som man blir prövad och får upptäcka vad man är bra och dålig på. Jag har jobbat ganska länge som chef och jobbat mycket på mitt ledarskap. Jag vet själv vad jag behöver för att må bra och genom att jag känner mig själv så är jag också noggrann med att påminna mina medarbetare om att ta hand om sig själva och inte bara jobba. Att de ska se till att ha ledigt och inte bara springa full fart hela tiden för det går inte.

När Polarbröd nu bygger en ny fabrik startar de också ett projekt för att ta fram framtidens bageri och hållbarhetsarbetet ska föras in i nästa generation. Polarbröd var tidiga med att fokusera på hållbarhet och satte upp egna hållbarhetsmål redan 2012. Från början var det Karin Bodins syster Anna Borgeryd, som då var koncernstrateg, som drev företagets hållbarhetsarbete. Sedan hon gick bort i cancer 2019 efter en kort tids sjukdom har arbetet som hon påbörjade förts vidare.

- Hon har betytt väldigt mycket för Polarbröds hållbarhetsarbete och den riktning som vi har framåt. Och det har vi med oss när vi går vidare. Mycket av vårt tankesätt och våra målsättningar kommer från henne. Hennes bidrag har varit ovärderligt säger Karin Bodin.

I oktober 2021, ett år och två månader efter branden, ska den första etappen av återbyggnationen stå klar och den första polarkakan bakas i de nya ugnarna.

- Att bageriet brann upp var ett hack i en kurva. Ett ganska rejält hack, men vi vet vart vi var på väg och nu ska vi fortsätta i den riktningen. Vi är på väg tillbaka och vi är redan i gång med att planera nästa etapp, säger Karin Bodin.

Historia och framtid ur ett annat perspektiv

– Jag tror att en av Norrlandsfondens viktigaste uppgifter framåt är att vara med i innovationsmiljöerna runt våra tre nordliga universitet. Om det är något som vi fortfarande har en brist på i norra Sverige, så är det på det mera riskfyllda riskkapitalet för innovationer. Det säger Anders Sundström, tidigare politiker, bankman och företagsledare, numera styrelseproffs med starkt engagemang i norrländskt näringsliv.

Anders Sundström är styrelseordförande i Kaunis Iron och var en av de drivande i återstarten av järnmalmgruvan i Pajala. Han är delägare i snickeriföretaget Hedlunda Industri i Lycksele och ordförande i NMI Group som äger biltestföretaget Tjintokk i Slagnäs samt styrelseledamot i SCA och Skistar.

– Jag är också engagerad i medicin-teknisk forskningsverksamhet med bolag som är avknoppade från Lunds universitet och Lunds tekniska högskola. Där ser jag hur enormt viktigt det är att det finns kapital runt om dessa miljöer, eftersom det är få kapitalägare som förstår sig på att investera i innovationsbolag.

**Satsa på verksamheter som går att skala upp.
Bolag som kan skapa riktigt stora mervärden för
norra Sverige genom produkter som går att exportera.**

Anders Sundström har en lång och mångsidig relation med Norrlandsfonden. Det första jobbet efter universitetet var på Norrbottens Turisttrafikförbund som höll till i samma lokaler som fonden. Därefter som politiskt engagerad i hemstaden Piteå och femton år som kommunalråd (s).

– Norrlandsfonden och Malmfonden var ju de första regionalpolitiska satsningarna i Sverige. Fonden var en betydande finansiär på den tiden. Man ska komma ihåg att banksystemet var väldigt utvecklat. Sparbankerna gjorde nästan ingenting i företagsvärlden och affärsbankerna var inte särskilt kraftfulla i norra Sverige. Därtill fanns det inget privat kapital att tala om. Så Norrlandsfonden var väldigt viktig för företagsfinansiering och som kommunalråd hade jag ett bra samarbete med fonden i olika utvecklingsfrågor.

På 1990-talet gick resan från lokal- och regionalpolitiken till Stockholm och rikspolitiken. Anders Sundström blev statsråd, först arbetsmarknadsminister och därefter näringsminister.

– De åren när statens finanser var väldigt dåliga fanns det starka krafter som ville avveckla Norrlandsfonden. Då var stiftelseformen en väldig styrka, så att staten faktiskt inte kunde besluta om detta, utan att det var länen som ägde frågan och det fanns inte på kartan att regionerna skulle acceptera en nedläggning.

– I regeringen var regionalpolitiken ett av mina ansvarsområden.

På den tiden fanns det statliga lokaliseringsslånen som skulle avvecklas i samband med Sveriges EU-medlemskap, men även på grund av det statsfinansiella läget. Då lyckades jag i en förhandling med finansministern (Göran Persson) göra om lokaliseringsslånen till kapitaltillskott i Norrlandsfonden.

– När jag lämnade regeringen och började i banksektorn, som vd för Pitedalens Sparbank, hade sparbankerna fått en mycket större företagsaffär. Då var Norrlandsfonden medfinansiär i flera av de företag som banken stod bakom. På senare år har fonden varit behjälplig i de bolag där jag nu är verksam. De hjälpte till när vi återstartade gruvan i Pajala. Det var ett mycket värdefullt stöd. Vi fick en kredit som var mycket viktig under de första månaderna när vi var starkt ifrågasatta. Kaunis Iron var nog en udda fågel för Norrlandsfonden, men väldigt viktig för Pajala.

– Under de här sextio åren har kapitalmarknaden utvecklats enormt mycket. Idag är det många fler aktörer som kan försörja företagen med kapital. Alla företagare kanske inte håller med, men jag har den överblicken så jag kan säga det med absolut bestämdhet. Nu finns det stora förmögenheter hos privatpersoner som det inte fanns förr. Det finns en riskkapitalmarknad som inte heller fanns på samma sätt tidigare, dels för att det finns fler noterade bolag, dels att mindre bolag blir köpta och finansierade av större noterade bolag.

– Men jag menar att Norrlandsfonden fortfarande har en viktig roll för de mindre industriföretagen. Det finns ett skede när företagen går från onoterade till noterade bolag. Tröskeln har sänkts med åren, så att mindre bolag nu kan noteras på små börser, men det är steget före som är det svåraste när man ska växa. Där är Norrlandsfonden extremt viktig.

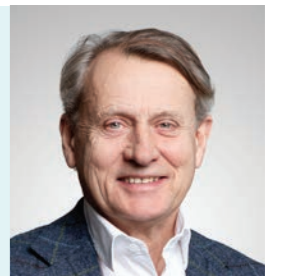
– Fonden har ju också resurser i form av rådgivare på ett helt annat sätt än bankerna och möjlighet att ta högre risk än bankerna som blivit allt hårdare styrda av Finansinspektionen. Dessutom tror jag att fonden kommer att ha stor betydelse för generationsskiften i familjeföretag som vuxit. Vi har ju fått allt större, lokalt ägda, företag i det norrländska näringslivet.

– Sedan sker det många innovationer runt våra universitet i Sundsvall, Umeå och Luleå. Sådana bolag är ofta väldigt tekniktunga och kräver mycket kapital innan de får positiva kassaflöden. Där tror jag Norrlandsfonden kommer att ha störst betydelse i framtiden. Att jobba nära universitetsmiljöerna och satsa på verksamheter som går att skala upp. Bolag som kan skapa riktigt stora mervärden för norra Sverige genom produkter, varor och tjänster, som går att exportera.

Anders Sundström

Styrelseordförande i Kaunis Iron, Hedlunda Industri, NMI Group, Nordion Energi, Medicon Village och Ekhaga Utveckling, styrelseledamot i SCA och Skistar.

Bakgrund: Född i Hudiksvall, uppväxt i Piteå, studerat samhällsvetenskap och nationalekonomi vid Umeå universitet. Kommunalråd i Piteå, arbetsmarknads- och näringsminister (s), riksdagsledamot (s), verkställande direktör Pitedalens sparbank, vd och koncernchef Folksam, styrelseordförande Sparbanken Nord, Swedbank, Folksam och Kooperativa Förbundet.

Woolpower investerar i ny fabrik i Östersund - en unik satsning för svensk textilindustri

Woolpower tillverkar varma underställ och andra plagg i det egenutvecklade materialet Ullfrotté Original. Bolaget omsätter idag över 130 miljoner, varav ca 80 procent internationellt. För att möta en ökande efterfrågan investerar man nu i nya lokaler i Östersund. Satsningen ligger helt i linje med bolagets strategi att ha hela produktionen i Sverige och under samma tak. Detta skapar goda förutsättningar för långsiktig hållbarhet och lönsamhet.

Grunden till det företag som Woolpower är idag lades när Gabriel Brånby blev ensam ägare i företaget som tidigare hette Ullfrotté. Efter uppköpet påbörjades en varumärkesresa som på kort tid tredubblade omsättningen.

- Vi tog fram ett helt nytt varumärke med bilder, formspråk, design och förpackningar som gjorde att det blev tydligt vad det är vi säljer, både inom och utanför Sveriges gränser. Vi fick mycket positiv feedback på att vi hade gjort rätt. Utomlands var det tidigare ganska svårt att sälja Ullfrotté eftersom ingen förstod vad det var. Du kan ju tänka dig en amerikan som ens försöker uttala det, säger Adam Brånby som idag äger och driver företaget tillsammans med sin bror Daniel.

Woolpower har specialiserat sig på att tillverka funktionella produkter som tål extrema väderförhållanden, plötsliga väderomslag och olika aktivitetsnivåer. Plaggen är tillverkade för att hålla länge och inte bli omoderna i det väl beprövade naturmaterialet ull. Utgångspunkten vilar på bolagets långa historia. Tillverkningen av underställ i Östersund startade redan 1969 efter att svenska försvaret drivit ett forskningsprojekt för att ta fram nya underställ som sedan tillverkades av Kooperativa Föreningen (KF). På 90-talet såldes fabriken till privata ägare och drevs under flera år av olika ägarkonstellationer under företagsnamnet Ullfrotté. 2002 kom Gabriel Brånby in som delägare och 2005 blev han ensam ägare. Köpet finansierades bland annat med hjälp av lån från Norrlandsfonden.

Idag är Woolpower mitt inne i sin största satsning genom tiderna när de bygger sin nya fabrik i Östersund som ska stå färdig 2022. Även denna gång är Norrlandsfonden med och finansierar expansionen.

- Norrlandsfonden har varit helt vitala för att vi skulle kunna ta över och sedan gå igenom alla de här skedena med bolaget. Från att vi köpte bolaget, till att brorsan och jag tog över. Vi klarade det inte med bara egna pengar och banken. Norrlandsfonden fick allt att fungera, säger Adam Brånby.

I och med investeringen i nya lokaler får de ofta frågan om varför de väljer att stanna i Östersund i stället för att lägga produktionen i utlandet där kostnaderna är lägre.

- Östersund är vår hemmaplan. Vi vill stanna i Sverige där vi kan säkerställa att våra produkter tillverkas av människor med goda anställningsvillkor. Vi vill bygga ett företag med färre led i produktionskedjan och minimalt med frakter. Så skapar vi en mer hållbar produktion. Vi känner att det är så framtiden ska se ut.

Efter en kort paus fortsätter han;

- Det beror också på vilken tidsaspekt man har. På kort sikt kanske vi hade kunnat öka vinsten genom att flytta produktionen, men på lång sikt så kommer vi vara mer lönsamma om vi finns i Sverige, både genom att vi har schyssta villkor och genom att vi har en produkt som är bättre. Vi tror också att våra kunder är villiga att betala några kronor mer när de vet att allt är tillverkat med samma villkor för vår personal som de själva skulle anse vara rätt för dem.

Adam Brånby

Stor befolkningsökning väntar efter historiska investeringar

Det görs enorma investeringar i norra Sverige. Enligt Norrbottens handelskammare handlar det om över 1 000 miljarder kronor som ska investeras fram till år 2040. Peter Larsson är regeringens samordnare för samhällsomställningar vid större företagsetableringar och expansioner i Norrbotten och Västerbotten. När han håller föredrag om vad investeringarna innebär för Sverige brukar han börja med att vända hela Sverigekartan upp och ner.

Vad innebär din roll och varför behövs en samordnare från regeringen?

– Mycket av det vi gör är på väldigt lång sikt, vi arbetar självklart också på kort sikt, men den stora dragkraften är de investeringar som sker just nu. Det är också viktigt att se på hela samhällsomvandlingen. Det kommer byggas nya bostäder, skolor, tjänsteföretag, allmänservice etc. Mitt uppdrag är att hjälpa till med den breda omställningen. Det innebär rent konkret att samtala med berörda företag, branschorganisationer, kommuner, regioner, myndigheter och egentligen alla aktörer som kan dra nytta av investeringarna så att hela näringslivet kan expandera. Det har blivit mer än 300 långa samtal sedan årsskiftet och vi har bara börjat, säger Peter Larsson.

Det är stora investeringar som kommer att ske över lång tid. Vilket tidsperspektiv har du i ditt arbete?

– Man kan egentligen dela upp det i tre delar: 1 år, 2–5 år och 6–15 år. Först ut är den omedelbara omställning som sker just nu när Northvolt i Skellefteå anställer för fullt. Där har inte alla fått upp ögonen ännu, men Northvolt höjer tempot hela tiden och ska ha flera tusen anställda inom en 2-årsperiod. Sedan följer investeringarna i Boliden, LKAB, Hybrit och H2 Green Steel för att nämna några.

Vilka förändringar kommer det att innebära för de samhällen som berörs av investeringarna?

– Jag har stuckit ut hakan lite och sagt att vi borde räkna med att det kommer krävas en befolkningsökning på 100 000 personer i norra Sverige. Det är en uppvaknandeprocess för hela landet.

Vilka hinder ser du för denna utveckling?

– All expansion innehåller konflikter av olika slag och allt är absolut inte rosenrött. Många är rädda för det nya, men jag tycker mig se ett bra ledarskap i alla fem kommuner som berörs just nu och där man kan hantera det på ett bra sätt. Utvecklingen kräver på sikt att vi får ny bebyggelse att växa fram, fler människor, fler restauranger, caféer och kulturverksamhet. Egentligen allt som gör ett samhälle attraktivt att leva och bo i. Det är den stora utmaningen.

Investeringarna ställer också stora krav på infrastrukturen. Vad är din roll i det och kommer vi exempelvis få se Norrbotten bli verklighet?

– Norrbotten har sitt eget spår, om man säger så. Den planen har varit i gång så länge att jag bara noterar den i mitt arbete. Det är redan så många som är involverade där. Jag är mer bekymrad över hur vi exempelvis ska lösa trafiksituationen i Skellefteåområdet. Det har inte funnits med i några planer eftersom kommunens befolkningstillväxt har stagnerat. Men nu går man in i ett nytt skede. Samma sak gäller Malmbanan när det inte längre bara är en malmleverantör och en stålproducent, utan flera leverantörer och även andra typer av verksamheter. Då kommer kapaciteten på Malmbanan att sättas på tuffa prov.

Hur tror du att företagsklimatet i norra Sverige kommer förändras med alla de här etableringarna?

– Det kommer att bli många små och medelstora företag som knoppas av. Dels sådana som uppstår i forskningsverksamheter vid Luleå tekniska universitet och Umeå universitet.

Sedan ska man inte utesluta att fler företag som har verksamheter globalt nu kan komma att välja norra Sverige som etableringsplats.

En sak som jag särskilt pekat ut är den vätgaskompetens som kommer att byggas upp i stor skala. Den ska man verkligen hålla ögonen på. Den kan generera så många olika typer av nya tillämpningsverksamheter, både på kraft- och kemisidan. Och det är inte bara spekulation från min sida utan jag vet att det finns väldigt många entreprenörer som ser stora möjligheter inom det området.

Sedan är det rent generellt så att när man bygger kunnande någonstans i ett kluster har det en fantastisk förmåga att locka till sig andra som också vill vara med där det händer, och det som händer just nu är någonting helt unikt.

Vilken roll tror du att Norrlandsfonden kommer att spela i den här utvecklingen?

– Norrlandsfondens roll kommer att bli riktigt intressant framöver och jag tror att perspektivet behöver förändras. Från att man från början skulle vara med och stötta för att få i gång olika verksamheter, i regionen så kommer man nu in i ett läge där det totala kapitalbehovet ökar och det kommer bli slagsmål om de medel som finns i denna högtintressanta region.

Peter Larsson

Civilingenjör, senior rådgivare Sveriges Ingenjörer. Regeringens samordnare för större företagsetableringar och expansioner i Norrbotten och Västerbotten.

Världen har ögonen på Sverige

Business Sweden hjälper svenska företag att öka sin globala försäljning och internationella företag att investera och expandera i Sverige. Lena Sellgren är chefekonom och analytisk chef på Business Sweden, tidigare chefanalytiker på Nordea Markets. Hon arbetar med att följa och analysera den globala marknaden i syfte att förstå hur vi på bästa sätt attraherar utländska företag att investera eller etablera sig i Sverige.

Hur är bilden av norra Sverige på den internationella marknaden?

– Idag skulle jag säga att det fortfarande är en traditionell profil med gruvor, stål, skog, massa, papper, verkstadsindustri men även elproduktion. Men nu när industrin i norr är under stor omdaning förändras också bilden, säger Lena Sellgren. Vi ser en spännande utveckling som också kommer väldigt rätt i tiden. Innovationerna, lösningar för klimatomställningen och de utmaningar som det för med sig.

Hur tror du att det kommer att förändra bilden av norra Sverige?

– Det händer väldigt mycket i region norr just nu och man märker att världen har ögonen på Sverige. Det såg man bland annat när Joe Biden bjöd in till klimattoppmöte, då var Vattenfalls vd inbjuden för att prata om Hybrit och hur man skapar ett fossilfritt samhälle. Sverige som land var alltså inte inbjudet, men tack vare de här investeringarna var vi ändå närvarande. Sådana saker sätter också ljuset på norra Sverige där det finns många fördelar, som att vi kan bedriva fossilfri och konkurrenskraftig verksamhet. Där sticker vi verkligen ut.

Hur jobbar ni på Business Sweden kring allt detta?

– Just nu är det väldigt fokus på norra Sverige och vi jobbar tätt tillsammans med regionerna. Det vi lyfter fram är områden där Sverige har fördelar: innovation, lösningar som kan bidra till den gröna omställningen och övergången till ett fossilfritt samhälle. Här ligger även fokus för den finansiella sektorn: idag investerar man grönt och inte brunt.

Vad tror du är den viktigaste faktorn i den här utvecklingen?

– När vi jobbar med att attrahera investeringar och lyfta det som är unikt med Sverige så framhåller vi att vi kan bedriva energieffektiv fossilfri verksamhet. Vi betonar verkligen den effektiva och stabila elförsörjningen. Sedan finns det en annan sak som är väldigt viktig: att investeringarna i första hand drivs av affärsmässiga skäl i stället för statliga eller regionalpolitiska. Då får de en helt annan kraft som i sin tur attraherar andra investerare.

Vilka utmaningar ser du?

– Vi har redan idag en dialog med flera företag kring kompetens och kompetensförsörjning. Det gäller inte enbart i norr utan det är lika över hela landet. Men just när man bygger upp någonting nytt i så stor skala kommer nästa dimension, att man också ska vilja bo och leva i regionen. Det kommer bli många direkta jobb på de stora företagen som etablerar sig, men det kommer också vara många så kallade kringjobb som får övriga samhället att fungera.

Frågan är hur man ska attrahera nya människor till områden som under många år haft problem med avfolkning. För regioner och kommuner handlar det om att bygga upp attraktiva samhällen och då också om vilka preferenser som nästa generation har, vad de önskar sig.

Hybrit är ett samarbete mellan LKAB, SSAB och Vattenfall för utveckling av fossilfri stållverkningsanläggning.

”

Vi ser en spännande utveckling som också kommer väldigt rätt i tiden.

Hur lyckas man med det?

– Jag har länge funderat på vad som gör ett samhälle attraktivt och det är svårt att sätta fingret på, men det handlar om att bo, leva, starta företag, kunna växa, alla förutsättningar måste vara på plats. Det är ingen slump när allt finns, man måste jobba aktivt för att få det att fungera och skapa ett attraktivt samhälle.

Personligen tycker jag om allt det som Norrland har att erbjuda med skog, skidor och friluftsliv så för min del är det lätt att sälja in, men alla tycker ju inte som jag. Men om man får till attraktiviteten i kombination med alla de här investeringarna och får en större hävstång så att man skapar en kreativ region som i sin tur skapar sin egen attraktionskraft.

Vilken roll tror du att Norrlandsfonden kommer spela för utvecklingen?

– Jag tror att Norrlandsfonden är en jätteviktig aktör för att främja och putta på entreprenörskapet. Det är en avgörande pusselbit och jag tror att fonden kan komma att spela en viktig roll när hela Norrland ska hitta vägen framåt för då behövs företag, kunskap, kontakter och kapital.

Lena Sellgren

Chefekonom och analyschef på Business Sweden. Ledamot i Forum for Global Business vid Karl-Adam Bonniers stiftelse, Näringspolitiskt forum vid Entreprenörskapsforum, SCB:s användarråd för ekonomisk statistik samt i Skandias fullmäktige. Krönikör i tyska affärstidningen Handelsblatt.

Bakgrund: Nationalekonom Lunds universitet och Handelshögskolan i Stockholm. Chefanalytiker Nordea Markets, chef för offentliga finanser Konjunkturinstitutet, biträdande chef skatteekonomisk analys Finansdepartementet, expert i ett flertal offentliga utredningar, svensk delegat i arbetsgrupper inom EU och OECD samt styrelseledamot i Norges forskningsråd.

Fler samarbeten för bättre företags- och innovationsklimat

Vinnova är Sveriges innovationsmyndighet under Näringsdepartementet. Uppdraget är att stärka Sveriges innovationsförmåga och bidra till hållbar tillväxt. Vinnova har drygt 200 medarbetare och kontor i Stockholm, Bryssel, Silicon Valley och Tel Aviv. Generaldirektör Darja Isaksson ger här sin syn på innovationsklimatet i norra Sverige.

Darja Isaksson

Generaldirektör Vinnova, Styrelseledamot Interactive Institute och medlem av Nationella innovationsrådet, Digitaliseringsrådet med flera rådgivande organ.

Bakgrund: Civilingenjör Umeå universitet. Grundare och vd för byråerna inUse och Ziggy Creative Colony.

Hur tror du att de investeringar som nu sker i Norrbotten och Västerbotten kommer att påverka företags- och innovationsklimatet i norr? Vilka typer av nya samarbeten och innovationer tror du vi kommer att få se?

Norrbotten och Västerbotten har framgångsrika och intressanta industrier som tydligt har gått före med att ställa om till ett hållbart samhälle – och det blir nu attraktivt och en magnet för andra. Vi ser att det redan påverkar företags- och innovationsklimatet genom att man går före med att visa att omställning till ett hållbart samhälle också är att verka för långsiktig konkurrenskraft. Det visar möjligheterna, men kräver nya värdekedjor och nya ekosystem där nya aktörer behöver jobba tillsammans över tidigare branschgränser. Det kräver också innovation i bred mening, där samspelet förutsätter att man också adresserar frågor som rör infrastruktur, kompetensförsörjning, stadsbyggnad och frågor som rör social hållbarhet och hur man inkluderar människor som berörs.

Den spännande utvecklingen sätter ljuset på mycket av den samverkan och innovationsförmåga som behövs för omställning också inom andra områden. Jag tror och hoppas att vi kommer att få ser mer av sådana tvärandustriella samarbeten, men också mer fokus på det offentliga roll för att bidra till de förutsättningar som krävs.

Hur borde andra aktörer agera för att ta tillvara investeringarna och skapa bättre förutsättningar för innovationer och företagande i norra Sverige?

Här behöver vi se till att de aktörer som har förmåga att bidra också gör det. Omställningen kommer att vara viktigt och relevant för hela Sverige, inte bara norra Sverige, och ett gemensamt ansvar och agerande kan bli nyckelfaktorer för att klara utmaningarna. Kompetensförsörjning, inte bara lokalt utan också nationellt och globalt kommer att vara viktig, och här finns det många aktörer som kan göra skillnad.

Många mindre företag försöker hitta sin roll bland de nya industrierna samtidigt som de stora industrierna ofta sitter på innovationer som de aldrig tar vidare och utvecklar. Hur gör man för att skapa ett hälsosamt ekosystem mellan mindre företag och stora industrier?

Stora företag kan skapa förutsättningar för många små företag att bidra till värdefulla innovationer genom att öppna upp och tillhandahålla stöd, till exempel genom hubbar och genom att skapa förutsättningar för datadriven innovation över branschgränser.

Både större och mindre företag håller sig konkurrenskraftiga genom innovativa idéer som ofta inte utvecklas vidare utan stannar och blir liggande i företagen. Hur kan vi som nation bli bättre på att ta vara på de innovationerna så de får ett större värde?

Det räcker inte med en innovativ idé utan det är själva genomförandet som har betydelse. Det behövs entreprenöriellt beteende med förmågan att förstå efterfrågan och hur idén ska kommersialiseras, det behövs nätverk och det behövs kapital.

Vad ser du som den enskilt viktigaste faktorn för att skapa ett levande innovationsklimat?

Att man har en kulturell bredd i samhället som värderar och främjar innovation. Att många ska våga och vilja välja att göra nytt, helt

enkelt. Att vi har incitament som gör att det lönar sig att ta risk och att vi har skyddsnet för entreprenören, såväl bokstavligt som bildligt och kulturellt, om det inte går som det var tänkt. Vi måste våga experimentera mera. Det finns ett enormt lärande i det.

Vilken roll kan och kommer Vinnova spela för den här utvecklingen? Innovationssystemet utvecklas, vilket är en huvuduppgift för Vinnova att bidra till. Vi stimulerar samarbete över traditionella gränser och även internationella samarbeten.

Tillsammans med organisationer från olika delar av samhället identifierar vi viktiga behov och sätter upp gemensamma mål. Med det som utgångspunkt finansierar vi forskning och innovation som kan göra skillnad.

Men det handlar också om utveckling av regelverk för att bana väg för innovation, där vi driver på och samarbetar med andra myndigheter genom så kallade policy-labb. Det handlar inte minst om att vi behövs satsa på storskaliga test- och demonstrationsmiljöer där stora och små företag, offentlig sektor och lärosäten kan mötas och tillsammans utveckla lösningar i verkliga förhållanden. De yngre företagen utvecklas bättre när de befinner sig i eller nära innovationsmiljöer, och här ser vi ett behov av att lokala eller regionala styrkor och nätverk kan nyttjas som nationella resurser, så att ett företag ska kunna få åtkomst till rådgivning och nätverk av relevans oavsett var man befinner sig i landet. Det är en utveckling som vi driver på tillsammans med andra aktörer som Tillväxtverket och SISP - Swedish Incubators & Science Parks.

Vilken roll ser du för Norrlandsfonden?

Möjlighet till finansiering och riskkapital är viktigt och här spelar Norrlandsfonden tillsammans med andra aktörer en viktig roll för att skapa ett bra innovationsklimat och ge möjlighet till utveckling.

Många av de kommande satsningarna handlar om klimatsmarta innovationer som bidrar till hållbar utveckling. Hur ser du på detta och på norra Sveriges roll, nationellt och internationellt?

Svensk industri har potential att leda omställningen, både inom och utanför landets gränser och de satsningar som nu görs i norra Sverige är bra exempel på detta. Individuella företag, men framför allt stora delar av värdekedjor, har möjlighet att genom ett samlat grepp åstadkomma den förändring som är nödvändig för att vi ska hålla oss inom de planetära gränserna. Svensk industri är världsledande inom hållbarhet och de lösningar som utvecklas här kan bidra till att möta den globala klimatutmaningen.

Med stora investeringar kommer också utmaningar som måste lösas långs vägen. Vilka utmaningar ser du och hur anser du att man bör handskas med dem?

Så är det. Vi behöver möta utmaningarna genom att skapa goda förutsättningar för omställning, som måste lyckas på relativt kort tid. Det handlar om infrastruktur och kompetens, men också om att utveckla arbetssätt som gör det möjligt att verka tillsammans mot ambitiösa mål. Det förutsätter alltifrån utvecklade regelverk till överenskomna lösningar som skapar attraktiva hållbara levnadsmiljöer, både för människor som bott länge på en plats och för de som ska vilja flytta dit.

Konjunkturläget i Norrland slår rekord – klart starkare än riket

Stämningläget för näringslivet i Norrland är historiskt starkt enligt Konjunkturinstitutet. Vändningen från första kvartalet 2020 är också rekordartad eftersom konjunkturläget då var det svagast uppmätta på 2000-talet.

Läget är också starkare i Norrland än för riket totalt. I statistiken går att utläsa att effekterna av Coronapandemin drabbade företagen i riket ännu hårdare än företagen i det norrländska näringslivet. Uppgången för näringslivet i Norrland har också nått längre än i riket totalt.

– Orsaken till att norrlandsföretagen klarat sig bättre än företagen på riksnivå finns sannolikt delvis i en annan näringslivsstruktur, med en relativt sett mindre tjänstesektor än i storstadsområdena. Exempelvis många norrländska besöksnäringföretag har det dock fortsatt mycket svårt, säger Niklas Jonsson, vd Norrlandsfonden.

Stark tillverkningsindustri

Branschvis går att se att det framför allt är tillverkningsindustrin som driver konjunkturen. Konjunkturindex för industrin totalt i Norrland var på en högre nivå än vad som tidigare uppmätts under 2000-talet. Den starka konjunkturen visar sig i mycket låga färdigvarulager hos företagen och starka bedömningar av orderläget och framtida produktionsvolym. Lönsamheten är generellt också god. Industriföretagen uppger att de i princip går på max och det största hindret för att öka produktionen är brist på anläggnings- och maskinkapacitet. Även bristen på teknisk tjänstemannapersonal, men även personal generellt är ett hinder för fortsatt tillväxt.

– Kommande stora gröna investeringar i Norr- och Västerbotten har fått mycket uppmärksamhet den senaste tiden, men optimismen är stark i hela Norrland. Exempelvis hade de jämtländska industriföretagen de mest positiva förväntningarna på produktionsvolymen som uppmätts för länet, säger Niklas Jonsson.

Byggsektorn hade inte en lika stor nedgång när pandemin briserade men är också den bransch som under inledningen av 2021 visat den minsta uppgången. Läget för byggsektorn i Norrland är normalt, i motsats till övriga branscher som har ett mycket starkt läge. Orsaken till de mindre svängningarna är

sannolikt att byggföretagen är inne i längre byggprojekt som löpt på trots pandemin. Det främsta hindret för tillväxt bedöms av byggföretagen vara bristande efterfrågan.

– Generellt har byggföretagen positiva förväntningar på byggmarknaden på ett års sikt, däremot är man relativt negativa till orderstockarnas storlek i dagsläget, säger Niklas Jonsson.

Blandade signaler från handeln

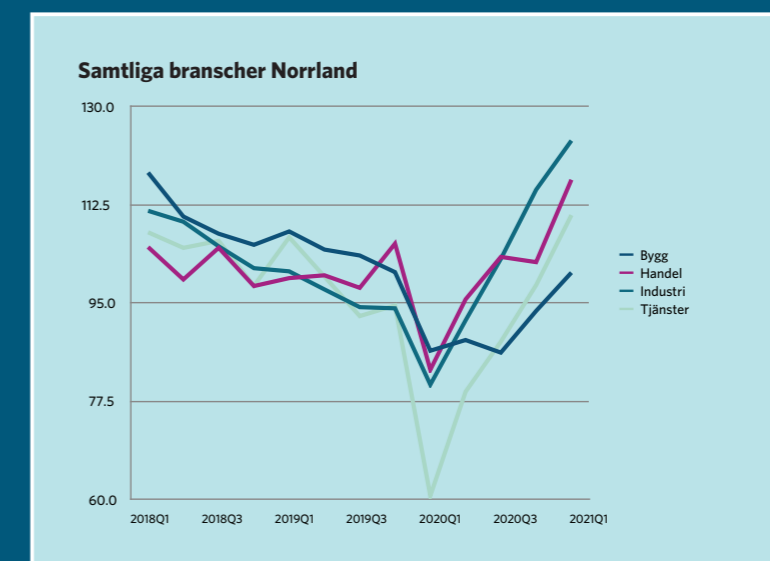
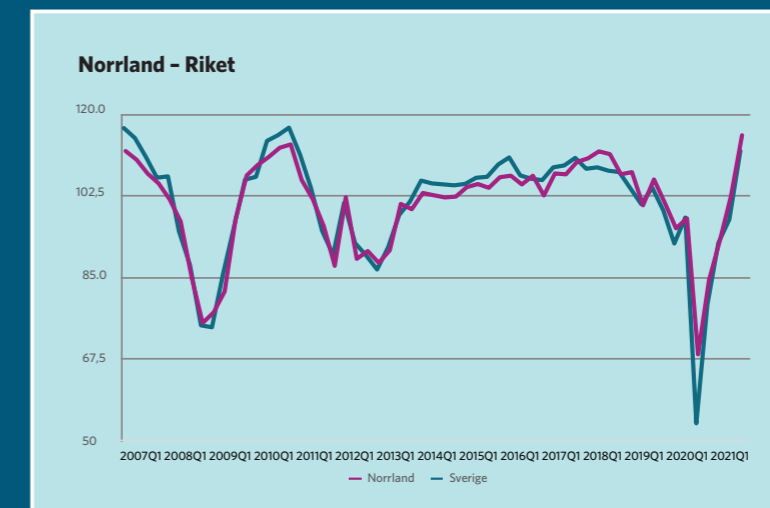
Detaljhandeln bedömer läget som mycket starkt. Det som framför allt bidrog till den positiva stämningen var mycket positiva förväntningar på försäljningsvolymerna framöver. Handeln var även positiva i sina bedömningar av hur försäljningen varit det senaste kvartalet. Vad gäller nivån på varulagren var man dock relativt neutrala i sina bedömningar. Generellt var bedömningarna av läget relativt lika över samtliga norrländska län. Dock var de norrbottniska handlarna väsentligt negativare än övriga län i sina bedömningar av hur antalet anställda kommer att utvecklas framöver. Norrbotten var det enda norrlandslän där en majoritet av företagen var negativa i sina bedömningar.

– Mönstret av att befolkningen i spåren av pandemin sammantaget har dragit in på en del kostnader som resor, restaurangbesök med mera och därigenom har mer pengar över till annan konsumtion bekräftar alltså i Konjunkturinstitutets siffror, säger Niklas Jonsson.

Optimistiska tjänsteföretag

När det gäller privata tjänstenärningar är det en stor bransch där vissa delar i spåren av pandemin i det närmaste fått stänga ned, medan andra går för högtryck. På totalen uppger man dock att man har ett mycket starkt läge. Överlag var tjänsteföretagen mycket positiva i sina svar på hur verksamheterna utvecklats och i sina bedömningar av hur efterfrågan varit. Mest positiva var dock företagen i sina förväntningar på efterfrågan framöver. När det gäller lönsamheten var företagen däremot relativt neutrala. Exempelvis var lika stor andel av tjänsteföretagen i Västernorrland positiva respektive negativa till hur lönsamheten utvecklats.

– Glädjande är också att tjänsteföretagen är optimistiska till hur antalet anställda kommer att utvecklas framöver, säger Niklas Jonsson.

NORRLANDS FONDEN

TOPPLÅN FÖR FÖRETAG SEDAN 1961

Norrlandsfonden.se